Language consultations: electronic database

http://www.valodaskonsultacijas.lv/en/questions/980

Question

Piparkūkām cepoties, tās smaržo visā mājā– vai teikums izveidots veiksmīgi?

Answer

Labāk teikumu rakstīt šādi: *Piparkūkas cepoties smaržo visā mājā*.

Nelokāmais divdabis ar *-ot* nosauc darbību, kas noris vienlaikus ar izteicējā nosaukto darbību, un tām abām ir viens darītājs. Tātad ar divdabi tiek nosaukta pavaddarbība. Nav vajadzības veidot teikumu, veidojot divdabja teicienu ar darītāju datīvā pie nelokāmā divdabja (*piparkūkām cepoties*) un pēc tam šo darītāju aizstājot ar norādāmo vietniekvārdu (*tās*): tā vietā labāk nosaukt darītāju nominatīvā (*piparkūkas*), divdabi un izteicēju:
~~*Piparkūkām cepoties, tās smaržo visā mājā*~~ – *Piparkūkas cepoties smaržo visā mājā;*
~~*Telefonam zvanot, tas vibrē*~~ – *Telefons zvanot vibrē;*
~~*Vējam pūšot, tas kauc*~~ – *Vējš pūšot kauc*.

Ja tiek minēts ar divdabi izteiktās darbības darītājs, kas ir atšķirīgs no galvenās (personu formas) darbības veicēja, tas šādos divdabja teicienu paveidos nostājas datīvā un veidojas tā sauktās absolūtā datīva konstrukcijas:
Lietum līstot, mēs skrējām mājās;
Mūzikai skanot, Jānis devās pāri zālei;
Kamīnam kuroties, ģimene savācās dzīvojamā istabā.

Sources

Kalnača, A. Darbības vārds (verbs). *Latviešu valodas gramatika.* Atb. red. D. Nītiņa, J. Grigorjevs. Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2015, 586. lpp.

© Latviešu valodas aģentūra, 2017